

oorspronke-
de Hoeksema
uit tot verder

6, de beteeke-
merkt ze op,
de blijde leer
God door de
van Christus'
ze dan drie
rscheid „aan-
en armen van
data), en den
gepast (appli-
ruikt, en ook
er algemeene

af voorgesteld,
maar „zoetig-
pels, want tot
en, communa-
leens onder
adren brengt
ook rampen
chen. Scherper
voort, het zijn
angelie, maar:
eiding van,
zijn b.v. aan-
10:34; 2 Cor.
, § 32, 31). In
is komen dus
en kan er aan
kend zijn.

vraag, of de
van Christus
God de wereld
tieve gezind-
nenschheid in
iding is nog

re vragen, die
K. S.

er te betuigen,
men-planken-
een overzicht
matie-gerucht
had verwerkt.

ieronder. Toch
aakte methode
ne daarom ter
typer in Sneek
van Kampen's
r hoogleeraar,
tot het Acade-
anstands mijn
die prof. Hepp

ch Statuut te
n weg ruimen.
i universi-
n.l. zijn pro-
d van andere
net miniatuur-
romoveeren ze

er schijnt hem
n afweerwapen
ampen tot een
duur van wat
t is (universi-
erzien, worden
k niet meer...
bij de mythe).

idelijk gezegd,
oort te worden
niet door de
zorgen moeten.
nning van het
langer tegen-
wat de relatie
vorderlijk zijn.
w tegenhoudt,
tegen het ver-
i Kampen naar
p al te nauwe
at verbreed, en
overeenkomstig
looze spontane
partijen gelijk,
het zin hebben,
i het verleenen
ren, die van de
twéé-rich-
een promovén-
hem op een
eden, dan kan
notie met Kam-
imper promotie
len. Het beding
ren lossen veel

vervolgens óók
lat, als Kampen
ciaalstudie ook
en noodig heb-

ben zal; en dat men dan haast vanzelf óók te Kampen
zal dingen naar den effectus civilis.

Dat latijnsche woord kennen onze menschen wel. Het
beteekent zooveel als effect voor het burgerlijke leven.
Men duidt er voornamelijk mee aan, dat de overheid
aan de examens van een bijzondere hogeschool of
universiteit dit gevolg verbindt, dat menschen met een
graad van die instelling benoembaar zijn voor ambten
en betrekkingen, die de overheid te geven of te vergeven
heeft.

Ter verovering van dit practisch belang heeft dr
Kuyper gestreden voor de Vrije Universiteit. Hij zorgde,
dat haar gegradueerden, voorzoover in aanmer-
king komende, benoembaar werden voor overheids-
ambten.

Die effectus civilis betekent nergens, dat de neder-
landsche overheid alle examens van zulk een bijzondere
instelling als wetenschappelijke examens erkent. Wie
een examen aflegt aan de Theologische Faculteit der
Vrije Universiteit, en naar een rijksuniversiteit wil
overgaan, moet het examen daar overdoen. Neen,
de effectus civilis betekent voornamelijk, dat de
gegradeerden der V.U. of van Nijmegen betrekkingen
van rijkswege kunnen bezetten. Hetgeen, en we zijn
daar niet zoo blij als ieder ander om, dan ook wel
geschied is...

Welnu, keeren we tot prof. Hepp's bezwaren terug. In
een artikel, waarin met verwijzing naar het Academisch
Statuut begonnen wordt, en dat er dus ernstig uitziet,
wordt de vrees uitgesproken, dat men straks, als Kampen
promoveert, allerlei niet-theologische docenten zal moe-
ten aanstellen; dat men daarom den niet-theologischen
kant vaak zal opgedrongen worden; en dat het dan
begrijpelijk is, dat men voor Kampen den effectus civilis
hebben wil. Prof. Hepp wil nuchtere werkelijkheid zien!!

Ik kan er niet heelemaal bij. Vooral niet, als ik beden-
k, dat ik vroeger al eens uit de Hooger-Onderwijs-wet ge-
citeerd heb, wat ik thans er uit naar voren brengen ga.

Prof. Hepp zal het wel hierover met ons eens zijn,
dat een promotie in een theologische hogeschool
theologisch zal moeten heeten. Het gaat om een theo-
logisch doctoraat. Een promotie nu in de theologische
faculteit der V.U. brengt den candidaat wel eens in aan-
raking met vakken van niet-theologische professoren,
die dan „bijstand" geven. Goed. Maar het blijven dan
toch theologische promoties. Volgens het Acade-
misch Statuut kunnen bij een promotie ook „ver-
eenigde faculteiten" optreden; maar die gaan
buiten de theologische om (art. 1 sub 3, vgl.
art. 4, VI, VII).

Nu willen de voorstanders van het Kamper promotie-
recht alleen maar wat de Theol. Fac. der V.U. heeft.
Dat weet prof. Hepp zeer wel.

Welnu, hebben de professoren der Theol. Fac. van de
V.U. iets te maken met den effectus civilis?

Niets.

Stel, ze zouden het willen, zou het hun gelukken
onder de vigerende Hooger-Onderwijs-wet?

Geenszins.

Prof. Hepp voere geen spoken op, maar late ons liever
wetsartikelen lezen. De Hooger-Onderwijs-wet spreekt in
art. 184 v. over de bijzondere universiteiten. Dat artikel
luidt:

*Door Ons kunnen..... rechtspersoonlijkheid besit-
tende verenigingen worden aangewezen als bevoegd
eene bijzondere universiteit te hebben, die ten aanzien
van UITDRUKKELIJK IN DE AANWIJZING TE
VERMELDEN, door haar te verleenen, doctorale gra-
den en getuigschriften van..... doctorale examens, als-
mede ten aanzien van de door haar uitgereikte ge-
tuigschriften, waaraan de hooftaanigheid van meester
in de rechten, arts of apotheker wordt ontleend, ge-
lijke rechten heeft als de Rijksuniversiteiten.*

Men ziet dus: niet maar in het algemeen „de" docto-
rale graden, doch slechts bepaalde doctorale graden
etc. komen in aanmerking voor civiel effect.

Hoort het doctoraat van de Theol. Fac. der V.U. daar bij?

Neen. Lees het vervolg: besluit van 5 Sept. 1924,
7 Jan. 1933, ed. Kroon, uitg. 1937, bl. 129. Daar staat
duidelijk, dat de bovenvermelde bevoegdheid beperkt is
tot doctorale graden in de rechtsgeleerdheid,
wis- en natuurkunde, letteren en wijs-
begeerte. De promoties, doctorale graden etc. van
de Theol. Fac. der V.U. hebben hier geen zier mee te
maken.

Prof. Hepp leeft al jaren lang onder deze practijk.

Hij moet geacht worden, uitstekend er van op de
hoogte te zijn.

En toch de kerken afhouden van Kampen's uitbouw,
omdat die effectus civilis noodig zal zijn?

Als om zulke argumenten gemakkelijk weegbaar te
maken, loopt heel de desbetreffende passage der Hooger-
Onderwijs-wet uit op de volgende slotbepaling, artikel 200:

*Het in dit hoofdstuk bepaalde is met uitzondering
van het bepaalde in artikel 186, onder a, niet van toe-
passing op de FACULTEIT DER GODGELEERDE-
HEID.*

*Van de aanstelling, de schorsing of het ontslag van
hoogleraren of andere docenten bij DEZE faculteit
geschiedt, zonder meer, mededeeling aan Onzen Minis-
ter van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.*

*De hoogleraren van DEZE faculteit nemen in den
senaat GEEN DEEL AAN DE BESLISSING OVER
HET TOEKENNEN VAN DE IN DE AANWIJZING
VERMELDE DOCTORALE GRADEN.*

Art. 186, a. interesseert ons hier niet. Dat zegt, dat
een universiteit, die haar leerlingen voor een rijksbetrek-
king in aanmerking wil zien komen, etc. (effectus civilis)
groot genoeg moet zijn; de Theol. Fac. der V.U. zou

b.v. niet mogen slinken tot minder dan drie hoog-
leraren, tenzij er buiten haar om nog genoeg faculteiten
overbleven. Dan zou zelfs dat nog mogen, althans voor
wat den effectus civilis betreft.

Des te meer evenwel interesseert ons het slot van
het artikel. De professoren der Theol. Fac. van de V.U.
mogen niet meedoen aan de beslissing over het toe-
kennen van de bovenvermelde doctorale graden. Geen
der theologische professoren mocht mee beslissen over
de promotie van (ik kies enkele namen, die sprekend
zijn) mr A. J. L. van Beeck Calkoen, mr P. A. Diepen-
horst, mr H. Bijleveld, mr P. S. Gerbrandy, mr W.
Zevenbergen, dr H. Dooyeweerd, dr R. H. Woltjer, dr
C. M. Bulzer, dr A. Sizoo, dr D. H. Th. Vollenhoven,
dr H. J. Pos, dr S. U. Zuidema, thans miss. pred., of de
vele anderen, onder ons bekend, het vaandel trouw
gebleven, of er onder van daan gekomen.

Zou nu prof. Hepp werkelijk blijven vreezen, dat als
Kampen promoveert, het den wetgever aan het jasje
zal gaan trekken om bevoegdheden te krijgen, die de
Theol. Fac. der V.U. nog nooit bezeten heeft? Zou hij
ons eens willen zeggen, wie van de in de Theol. Fac.
gepromoveerden als zodanigen ook maar één greintje
vrucht heeft gehad van den effectus civilis? Ik weet
er niet één. Want de wet kent er niet een, en de neder-
landsche staat kent er ook niet één. Moeten nu de
Gereformeerde Kerken worden afgeschrikt met opgero-
pen denkbeeldige gevaren, die, als ze werkelijk beston-
den, nog alleen maar de overheid last van onnoodige
correspondentie bezorgden? Zitten de theologische pro-
fessoren der V.U. soms in zak en asch, omdat zij met
den effectus civilis niets te maken hebben, en bij de
beslissing inzake de promoties waarbij die effectus wel
te maken heeft, uitgesloten zijn? Ik heb van zak noch
asch erg veel bemerkt. Ik bemerk alleen bij het theol.
facultetslid prof. Hepp, dat hij zegt: als Kampen pro-
moveeren gaat, dan wordt het een klein universiteits-
Och neeh, prof. Hepp, als we dat gaan doen, dan zijn
we net precies zoo „afgescheiden" van de andere facul-
teiten als U en Uw collega's in het promoveeren-bij-
effectus-civilis faculteiten. **Gij geïsoleerd? Wij ook!**

Ik wilde, dat er „een andere geest" voer in de polemiek.
Een geest van meer zakelijkheid.

Toen destijds het promotierecht aan de orde kwam,
omstreeks 1927 en 1930, kwam „De Heraut" met de
vermaning: past op, kerken, er is niet een wetgevers-
actie aan den gang, die het verhinderen gaat.

't Is nu 1939. Ik heb het wetsartikel nog nergens ge-
lezen. Het Academisch Statuut kan niet bedoeld zijn;
want dat dateert van 1921.

Ik maak daar „De Heraut" geen verwijt meer van; wat
ik daarvan te zeggen had, schreef ik in alle kalmte
neer in mijn brochure „Afbouw". Ds J. L. Schouten
verklaarde daarvan (volgens persverslag der Arnhem-
sche synode), dat ik „tweelingen in mijn schoot" had;
ik herinner me nog, hoe ik dat las op een bank in
het park te Erlangen, vóór het collegegebouw, waar ik
jaloersche keek naar de Theol. Faculteit met negentien
docenten. Maar ik vrees, dat op de tegenwoordige debat-
ten wordt ingewerkt met het schrikbeeld van een
schijnbaren tweeling:

a. ondersteld-aanwezige effectus civilis en
ondersteld-aanwezige medebeslissing der Theol.
Fac. der V.U. bij niet-theologische promoties, een was-
sen pop, ten tooneele gevoerd als ware het een levend
wezen;

b. ondersteld-toekomende effectus civilis en
ondersteld-toekomende medebeslissing der theo-
logische hogeschool bij niet-theologische promoties; een
wassen pop, ook al, en nooit een levend wezen.

Ik heb aan een en ander reeds herinnerd in ons blad
in eigen of in overgenomen perschouwtukken, b.v.
8 Juli 1927, 22 Juli d.a.v., 29 Juli, etc. En in het nummer
van 5 Augustus 1927 heb ik al precies zoo geredeneerd
als in het bovenstaande artikel. Ik heb reeds toen
dezelfde paragrafen van de wet laten spre-
ken. Dezelfde nuchtere feiten vermeld. Redacteuren van
„De Reformatie" waren destijds prof. Hepp en nog twee
anderen met mij. Vergeten is een en ander uiteraard
ook niet.

En toch die effectus civilis is er bij gehaald?

Arme kerken, arme synode, zuchtte prof. Hepp onlangs.
De aanleiding daartoe waren enkele, ik weet niet
welke, specimina van polemiek. Nu zucht ik ook.

Civiel effect?

Geen last van! Evenmin als de collega's aan de V.U.
Evenmin als prof. Hepp in qualiteit van facultetslid
oort van z'n leven iets met den effectus civilis te
maken heeft gehad, evenmin begeert dat iemand hier
aan dózen kant van 't ijselmeer.

Zulk civiel effect zal niemand zoeken.

En al te civiel affect moesten we maar vermijden.
Het is eerder opgeroepen, dan men weet.

K. S.

Zendingsarbeid door vrouwelijke krachten. (II.)

Het verleden week door ons reeds ingeleide en aan-
gehaalde stuk spreekt vervolgens over de eischen,
waaraan een zendingszuster moet vol-
doen.

Adressanten, die we weer zelf aan het woord doen
komen, beginnen met mede te deelen, dat elke zendings-
zuster, voor zijn uitgezonden wordt, een cursus zal moe-
ten doorloopen, evenals de overigen, die in zendings-
dienst gaan, indien — zoo staat er bij — indien althans
de desbetreffende voorstellen door de Generale Synode
van Sneek aangenomen worden. Deze voorstellen luiden
aldus:

(Zie vervolg op blz. 62.)

Inzinking?

Op één onzer prachtige Amsterdamsche bruggen
zie ik in gedachte een volksverzameling. Aller-
oogen zijn gericht op het drabblige water van de
gracht; de achteraanstaanden rekken den hals om
beter te kunnen zien, automobilisten parkeeren
even om van het gebeuren getuige te zijn. Het
zou minder juist zijn van een paniek te gewagen,
deze heftige gemoedsaandoening wortelt moeilijk
in onzen nuchteren volksaard. Onze emoties ver-
loopen betrekkelijk kalm, wat dan ook zijn uit-
drukking vindt in de van mond tot mond gaande
bewering: dat het er niet mooi uitziet. De zelf-
standigheid van oordeel, waarmede wij boven velen
van onze natuur- en tijdgenooten begiftigd zijn,
maakt echter dat de opvattingen sterk uiteen-
lopen. In hoofdzaak zijn er twee richtingen, die
met onverzettelijke taalheid tegen elkander oppo-
neeren. De eerste richting verkondigt met een
stroom van woorden: hij zinkt! Maar de oppositie
houdt stijf en strak vol: hij drijft!

In het gedurig herhalen van de stelling die
elke partij inneemt vindt het gemoed der schare
bevrediging. Zij kaatsen het elkander toe: hij
drijft! Nietes, hij zinkt! Hij draift! Hij zinkt!
Het is een ongelukkige fietser, wiens rijwiel slippe
bij den wallekant, die het voorwerp is van al deze
beschouwingen. Laat ik, volledigheidshalve, even
mogen opmerken, dat deze drankeling bij geen
van beide partijen is aangesloten. Het schijnt dat
men in een dergelijke netelige positie tot een
eenigszins andere beschouwing van vele zaken
overheft. Hij slaat — het moet eerlijkheidshalve
erkend, zeer onmethodisch! — met zijn armen in
het rond, hij schreeuwt: Help! Help! Van den
wallekant klinkt hem evenwel geen andere be-
moediging in de ooren dan de aangeheven slag-
leuzen: hij drijft! Nietes, hij zinkt! In ieder geval,
hij heeft niet te klagen over gebrek aan belang-
stelling... Daar dringt een laatkomer door het
publiek, hij stelt eenigszins brusk de vraag: Wat
er hier aan de hand is? Ja, kalk ereis hier. Mees-
ter! licht een der omstanders hem bereidwillig
in, daar draift om sau te spreken een persoon in
het grachie! Draiven? bitst een lid der oppositie,
die stakker mocht willen dat ie dreef, ik zeg
uwe, Meester, dat ie zinkt als een steen! Tot
welke partij zal de nieuw aangekomene behooren?
Hij zegt maar één woord: Opzij! hij gooit zijn jas
uit, neemt een duik... Nou draift hij ook! zegt
een onverbeterlijke. Draiven? seg maar gerust sin-
ken! werpt een ander tegen. De redder zwemt met
krachtige slagen naar den man in doodsgevaar;
hij is van de partij van den man in het water!
Zijn voorbeeld werkt aanstekelijk, de meesten
staken het praten, één grijpt een dreg, een ander
loopt naar de telefoon, sommigen bidden in stilte:
Heere, help hem!

Het is maar een verbeelding welke ik hier neer-
schrijf, waarvan de bedoeling wel duidelijk zal
zijn. Tot vermoedens toe wordt de vraag behan-
deld of ons geestelijk en kerkelijk leven inzinkt?
Over die vragen wordt breed-uit geredeneerd; daar
men het niet eens kan worden, ontstaan hierover
richtingen. Ik wil op de goede bedoeling niets
afdingen, over het resultaat denk ik echter zeer
soepel. Want de groote schaduwzijde van al dit
redeneren is, dat het bijna steeds langs onzen
persoon heengaat. Wij staan aan den kant en wij
kijken toe. Het is de veelvuldig herhaalde vraag
of het geestelijk leven inzinkt, maar weinigen
vragen: zinkt mijn geestelijk leven in? Aan pessi-
mistische en optimistische beschouwingen over het
kerkelijk leven ontbreekt het niet, maar nuttiger
is de vraag: Is mijn ambtsuitoefening als christen,
gezaafd tot profeet, priester en koning, in orde?
Dan neem ik den mond niet vol over veronder-
stelde hypocrieten, dooden in de gemeente, over
wereldschgezindheid en wat niet al, dan zeg ik
als de man die in het water sprong: ik ben van
de partij van de zwakke leden in de kerk van
Christus. Ik zal in het geloof worstelen om hun
behoud, om hun geestelijken welstand. Dan kies
ik als mijn stelling: Geliefden, voor alle dingen
begeer ik dat gij welvaart. Als het bij beschou-
wingen blijft, dan krijg ik geen ander resultaat
dan dit: onder groote belangstelling is heden een
persoon verdrongen! Wij moeten verstaan, dat
deze dingen die in gesprek zijn, onszelf be-
treffen! Wij moeten onze eigen inzinking leeren
aanpakken met de wapenen van geloof en gebed.
Als de kerk geen wonder is, dan is zij een drama!
Eenmaal zullen wij ons niet kunnen verantwoor-
den door te zeggen: Heere, hebben wij niet ge-
delibereerd over den geestelijken nood? Opzij! Wij
moeten van den heiligen wallekant der delibereren-
ders af, wij moeten het water in! Zonder modder
in den neus, zonder natte kleeren, gaat het niet!
Heere, behoed ons, wij vergaan! Dan spreekt
de Heere ook tot ons Zijn woord: Kleingelovige,
waarom hebt gij gewankeld?

N. B.